

Operatie groendak in Amsterdam

Vlnr: Daan de Leeuw, Matthijs Bourdez en Friso Klapwijk.

Sinds 1 maart 2010 kunnen Amsterdammers gebruik maken van een behoorlijk aantrekkelijke subsidieregeling voor de aanleg van een groendak of groene gevel. Nu zijn subsidiegelden misschien niet zaligmakend, maar een stimulans voor meer groen in de stad is het zeker. Het aantal subsidieaanvragen voor groendaken in de gemeente steeg direct en op 21 april was het eerste gesubsidieerde groendak in Amsterdam al een feit. Een ontwikkeling waar ook De Dakdokters van Amsterdam zeer over te spreken zijn.

Auteur: Floris Winters

Het is een opmerkelijk gezicht. Drie geleerde heren, gehuld in doktersjassen en met zand onder de nagels, druk in de weer met Sedummatten op een dak in Amsterdam. De opdruk op hun witte jas spreekt klare taal: 'De Dakdokters, wij maken uw dak gezond!' De heren hebben dan ook geen medicijnen gestudeerd, maar zijn ingenieurs.

Het dak waar we ons op bevinden is van boekenwinkel 'The American Book Center' (ABC) aan het Spui in het centrum van Amsterdam. Er is een ingrijpende operatie gaande. Het bitumendak van 180 vierkante meter wordt vandaag voorzien van een groene laag Sedum. Het is daarmee het eerste groendak dat met de nieuwe subsidieregeling wordt gerealiseerd. De regeling die de gemeente Amsterdam haar bewoners aanbiedt, is trouwens niet mis. De subsidie voor groendaken bedraagt vijftig procent van de aanlegkosten tot een maximum van vijftig euro per vierkante meter. "Deze nieuwe subsidieregeling is een stimulans voor groendaken in Amsterdam. De prijs van een groendak is dankzij subsidie een stuk

aantrekkelijker geworden, waardoor vooral particulieren ook eerder een groendak willen en kunnen aanschaffen. Hopelijk is dit het begin van een groene golf over de daken van Amsterdam. Een ontwikkeling die de gemeente promoot en waar wij met ons bedrijf ook graag een bijdrage aan willen leveren", zegt ingenieur Daan de Leeuw, één van de drie dakdokters.

Vanaf het dak van de boekenwinkel heb je een panoramisch uitzicht over de vele historische panden, die het centrum van Amsterdam zo kenmerken. Het is een wirwar van schuine daken met trap-, hals-, en klokgevels en in de verte roteert een reuzendraaimolen op de kermis op de Dam. "Zoals je ziet, zijn veel daken in het centrum van Amsterdam behoorlijk schuin, voorzien van dakpannen en dus vaak ongeschikt voor groendaken. Amsterdam is een compacte stad en het is juist in de stadsdelen rondom het historische stadscentrum waar groendaken op grote schaal toegepast kunnen worden. Buiten de grachtengordel vind je veel meer platte daken, het ziet overal zwart. Stel je voor dat al dat zwart straks groen kleurt door de begroeide daken.

Er valt wat dat betreft nog een flinke slag te maken."

Draagkracht

Het dak van The American Book Center is deels plat en heeft ook een helling. De opbouw van het platte gedeelte van het groendak bestaat uit, een wortelwerende laag, een drainagelaag, 2,5 cm ecologische substraatmat en daarop de Sedummixlaag. "Voor het schuine dak hebben we een vergelijkbare opbouw, wortelwerende laag, drainagelaag, 5 cm substraatmat en daarop de Sedummixlaag. Om ervoor te zorgen dat de boel niet gaat schuiven, hebben we op het schuine dak dwarsbalken aangelegd en die met bitumen vastgeplakt en netjes afgewerkt", aldus Daan de Leeuw.

De Dakdokters gebruiken geen kant-en-klaar systeem voor de aanleg van dit extensieve groendak met het Sedummix. "We stellen per project vast wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van het dak. Lang niet alle daken kunnen het gewicht van een daktuin met een dikke substraatlaag dragen. Zo is de

The American Book Store, Amsterdam, sedumdak.

Rollen sedum op dak, Amsterdam.

draagkracht van dit 150 jaar oude pand ook zeer beperkt, maar wel voldoende voor een vegetatiemat op een lichtere substraatmat. De ecologische waarde van dit groendak is daardoor misschien een stuk minder dan een groendak met los substraat, toch zijn er volop voordelen voor zowel de eigenaar van het pand als de gemeente en de inwoners van de stad.” Daan de Leeuw vervolgt: “Vanochtend zijn we in alle vroegte begonnen met het begroenen van het dak. Toen de overbuurman zijn gordijnen opende en het groene dak zag, was de verbazing van zijn gezicht af te lezen en ging zijn duim enthousiast omhoog. Kijk, naast al de voordelen als waterretentie, het opvangen van fijnstof en dergelijke, is het toch ook het leefgenot van de bewoners van de stad waar het om draait.”

Levendig pand

Het pand is eigendom van de Protestantse Diaconie Amsterdam en wordt gehuurd door het ABC. Huurder van het pand en eigenaresse van de boekenwinkel Lynn Kaplanian-Buller over het groendak: “Onze boekenwinkel is een levendige plek waar mensen in en uit lopen. Deze levendige sfeer wilden we ook graag terug zien in het stenen gebouw. Al in 2005 liepen we met de gedachten rond over de wijze waarop we daaraan vorm konden geven. Na een ‘mood’ brainstorm sessie met enkele creatievelingen, kwamen we op het idee om een metershoge boom in de winkel te plaatsen. Een groen dak was een ander plan. Dat leeft en is daarmee ook van symbolisch waarde. Een groene kroon op de levendige boekenwinkel.”

Sedumdak, The American Book Store, Amsterdam.

Hoewel het idee al in 2005 ontstond, duurde het toch nog tot 2010 voordat daadwerkelijk de kroon op de winkel is gezet. "In eerste instantie voelde de eigenaar van het pand er nog niet veel voor een groendak. Vorig jaar op het Picnic-festival kwam ik in contact met De Dakdokters, die daar met een stand stonden. We zijn toen samen gaan kijken naar de mogelijkheden. Drie jaar geleden was er al een nieuwe bitumen daklaag aangelegd, dus dat scheelde al. Toen bleek dat de gemeente ook met een nieuwe subsidieregeling zou gaan komen. Nu is de eigenaar van het pand dus wel akkoord en is het groene dak nu een feit." De eigenaresse van de boekenwinkel is zeer tevreden met het resultaat van de extensieve daktuin: "Het is natuurlijk geen echte tuin, waar het personeel op kan gaan zitten. En je kan er beter ook niet op gaan golfen. Het is een begroeid dak. Voordelen heeft het al wel, zo heb ik gemerkt. Het is vandaag een warme dag en het is nu een stuk koeler in mijn kantoorkamer dat pal onder het platdak zit."

Gemeente

Auke Brouwer is ecooloog en projectleider groendaken bij de Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam. Hij zegt: "Het totale budget dat voor 2010 beschikbaar is voor de subsidies van groendaken en gevels is 250.000 euro. Met de subsidieregeling zet de gemeente

Amsterdam in op meer groen in de stad. Juist in een drukke volle stad, bieden daken en gevels de mogelijkheid om meer zichtbaar groen te realiseren. Daarnaast draagt groen natuurlijk bij aan bijvoorbeeld het tegengaan van het Urban Heat Island effect." Brouwer vervolgt: "Een andere reden voor Amsterdam om groene daken te subsidiëren is de biodiversiteit. Sedumdaken trekken verschillende soorten insecten (vlinders, sprinkhanen) aan. De insecten vormen weer voedsel voor vogels en vleermuizen. In de stad is er soms een tekort aan insecten waardoor vogels het in een deel van het seizoen moeilijk hebben. Op oudere groene daken in de stad zien we, dat er bijzondere soorten op voorkomen, vergelijkbaar met het duingebied."

Toch zijn de mogelijkheden voor groen in het historische centrum, in de grachtengordel, beperkt? "Op monumentale panden ga je inderdaad niet snel dergelijke aanpassingen doen, vanwege het historische karakter en het uiterlijk. Toch zijn er nog veel panden in het centrum die zich er prima voor lenen. Er zijn veel panden met een platdak waar een daktuin prima geschikt voor is. Zo zijn we nu bezig met 1.300 vierkante meter groene daken van de gebouwen van woningcorporatie Ymere in het centrum van Amsterdam, tegenover de Stopera." Hij vervolgt: "Er zijn tot nu toe formeel tien aanvragen voor

subsidie binnengekomen. Allen voor extensieve daktuinen. Er zijn jammer genoeg nog geen aanvragen voor intensieve daktuinen of groene gevels binnen gekomen. Maar de interesse is er niet minder om. Ook vandaag heb ik al weer twee telefoontjes gekregen met vragen over de voorwaarden voor subsidie voor groendaken. Zo stellen wij het als gemeente niet verplicht om vooraf een dakonderzoek uit te laten voeren. Dit werkt namelijk drempelverhogend, waardoor men eerder zal afzien van een groendak. De verantwoordelijkheid ligt en blijft liggen bij de aanvrager van het groendak. Die moet er samen met de constructeur voor zorgen dat het groendak verantwoord wordt aangelegd." Ziet u de beschikbaar gestelde subsidiepot als een eenmalige impuls voor groendaken, of zal de gemeente ook op langere termijn groendaken subsidiëren? Daarop antwoordt Auke Brouwer: "De huidige regeling voor groen op daken en gevels werd breed gedragen door de politiek. Volgend jaar willen we zeker weer doorgaan met het subsidiëren van groendaken, maar dat is ligt natuurlijk ook aan de politieke wil. Met de gemeenteraadsverkiezingen is er in ieder geval niet zo gek veel veranderd aan de verdeling van de macht in de gemeente Amsterdam."